

มุ่งมั่นงานบริการ & พัฒนางานวิจัย

กองพัฒนาระบบและรับรองมาตรฐานสินค้าพืช

กองพัฒนาระบบและรับรองมาตรฐานสินค้าพืชมีภารกิจในการศึกษาวิจัย ค้นคว้าและพัฒนาระบบ การตรวจสอบรับรองมาตรฐานคุณภาพสินค้าพืชและผลิตภัณฑ์ ให้บริการตรวจสอบและรับรองการผลิตพืชและ ผลิตภัณฑ์ การตรวจวิเคราะห์และการออกใบรับรองสุขอนามัยเพื่อรับรองคุณภาพสินค้าพืชและผลิตภัณฑ์ เพื่อการส่งออก งานด้านกฎระเบียบการค้าระหว่างประเทศ งานด้านการประสานงานและเจรจาแก้ปัญหา การจัดทำข้อตกลงด้านการค้าระหว่างประเทศ และปฏิบัติงานร่วมกับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง

ผลการดำเนินงานประจำปี 2564

งานบริการวิชาการ

เป็นลักษณะงานหลักของกองพัฒนาระบบและรับรองมาตรฐานสินค้าพืชในการกำกับดูแลการผลิตสินค้า และอาหารด้านพืชเพื่อการส่งออกให้มีความปลอดภัยตลอดห่วงโซ่อาหาร (Food chain) ตามมาตรฐานที่เกี่ยวข้อง กำหนดตั้งแต่แปลงปลูกจนถึงผู้บริโภค (From Farm To Table) การออกใบรับรองสุขอนามัยเพื่อรับรองคุณภาพ สินค้าพืชที่ส่งออกไปยังต่างประเทศ รวมถึงการแก้ปัญหาการถูกแจ้งเตือนความปลอดภัยอาหารในสินค้าส่งออก จากประเทศคู่ค้า การกำกับดูแลหน่วยงานภาคเอกชนที่รับการถ่ายโอนภารกิจงานด้านการตรวจสอบและรับรอง นอกจากนี้ยังมีภารกิจการถ่ายโอนงานตรวจสอบสินค้าพืชนำเข้าในพิกัด 09 10 และ 12 จากสำนักงานคณะกรรมการ อาหารและยา (อย.) อีกด้วย ดังนี้

1. งานประสานการตรวจรับรอง/การตรวจติดตามและประเมิน/การกำกับดูแล

1.1 การประสานงานแหล่งผลิต GAP พืช ในโครงการยกระดับคุณภาพมาตรฐานสินค้าเกษตรและแหล่ง ผลิตพืชอินทรีย์ ในโครงการพัฒนาการเกษตรกรรมยั่งยืน

แปลงที่ขึ้นทะเบียน จำนวน 257,835 แปลง ได้รับรอง 248,690 แปลง

- 1.1.1 ประสานงานแหล่งผลิต GAP พืช ที่ได้รับการตรวจ จำนวนทั้งสิ้น 116,263 แปลง
- 1.1.2 ประสานงานการผลิตพืชอินทรีย์ ที่ได้รับการตรวจ จำนวนทั้งสิ้น 4,348 แปลง
- 1.1.3 ประสานงาน โครงการส่งเสริมระบบเกษตรแบบแปลงใหญ่ จำนวนทั้งสิ้น 6,086 แปลง

1.2 ดำเนินการตรวจการผลิตพืชอินทรีย์ในขอข้าย โรงคัดบรรจุและแปรรูปเกษตรอินทรีย์

- 1.2.1 ตรวจประเมินเพื่อการรับรองโรงงานแปรรูปเกษตรอินทรีย์ จำนวน 1 โรง
- 1.2.2 ตรวจประเมินเพื่อการรับรองโรงคัดบรรจุ จำนวน 8 โรง

1.2.3 ประสานรวบรวมรายชื่อผู้ประกอบการฯ จัดทำทะเบียนผู้ได้รับการรับรองอพโพลดเผยแพร่ จำนวน 3 ครั้ง ที่ฐานข้อมูลเกษตรอินทรีย์ (Organic plant system)

- 1) โรงงานแปรรูปเกษตรอินทรีย์ จำนวน 42 โรง
- 2) โรงคัดบรรจุเกษตรอินทรีย์ จำนวน 33 โรง
- 3) โรงรวบรวมเกษตรอินทรีย์ จำนวน 3 โรง
- 4) การจำหน่ายสินค้าเกษตรอินทรีย์ จำนวน 1 โรง

1.3 การตรวจติดตามเฝ้าระวัง (Monitoring)

การตรวจติดตามเฝ้าระวังเป็นการตรวจติดตามเพื่อเฝ้าระวังความเสี่ยงอันตรายด้านการปนเปื้อนสารเคมี ตกค้างและเชื้อจุลินทรีย์ในแหล่งผลิต GAP พืชและพืชอินทรีย์ หลังการได้รับการรับรองมาตรฐานการผลิต GAP พืชและพืชอินทรีย์ เพื่อนำผลไปประเมินความเสี่ยงและปรับปรุงแผนการตรวจติดตามเฝ้าระวังต่อไป

1.3.1 การตรวจติดตามเฝ้าระวังแหล่งผลิต GAP พืช

1) สุ่มเก็บตัวอย่างพืช GAP วิเคราะห์สารตกค้าง จำนวน 650 ตัวอย่าง สุ่มเก็บตัวอย่างพืช GAP วิเคราะห์สารตกค้าง จำนวน 650 ตัวอย่าง เทียบค่ามาตรฐานพบว่าปลอดภัย 608 ตัวอย่าง ไม่ปลอดภัย 42 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละความปลอดภัยเท่ากับ 93.54

1.3.2 การตรวจติดตามเฝ้าระวังแหล่งผลิตพืชอินทรีย์

- 1) สุ่มเก็บตัวอย่างพืชอินทรีย์วิเคราะห์สารตกค้าง จำนวน 125 ตัวอย่าง
  - ไม่พบสารพิษตกค้าง จำนวน 107 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 85.6
- 2) สุ่มเก็บตัวอย่างพืชอินทรีย์วิเคราะห์เชื้อจุลินทรีย์ก่อโรคปนเปื้อน จำนวน 125 ตัวอย่าง
  - ไม่พบเชื้อจุลินทรีย์ก่อโรคปนเปื้อนเกินค่ามาตรฐาน จำนวน 95 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 76

1.4 งานสุ่มตรวจสอบและควบคุมการใช้ใบรับรอง/เครื่องหมายรับรองการผลิตพืชอินทรีย์และ GAP

1.4.1 ตรวจสอบและควบคุมการใช้ใบรับรอง/เครื่องหมายรับรองการผลิตพืชอินทรีย์ จำนวน 68 ตัวอย่าง

1) พบการใช้ใบรับรอง/เครื่องหมายรับรองการผลิตพืชอินทรีย์เป็นไปตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไข การรับรองของกรมวิชาการเกษตร จำนวน 51 ตัวอย่าง

1.4.2 ตรวจสอบและควบคุมการอ้างใช้ตราสัญลักษณ์/เครื่องหมายรับรอง GAP จำนวน 100 ตัวอย่าง

2) พบการอ้างใช้ตราสัญลักษณ์/เครื่องหมายรับรอง GAP เป็นไปตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขการ รับรองของกรมวิชาการเกษตร จำนวน 95 ตัวอย่าง

1.5. งานขึ้นทะเบียนปัจจัยการผลิตพืชอินทรีย์

1.5.1 บริษัทยื่นคำขอขึ้นทะเบียนปัจจัยการผลิตพืชอินทรีย์ จำนวน 9 บริษัท 47 ทะเบียน

- 1) ผลผ่านการขึ้นทะเบียนปัจจัยการผลิตพืชอินทรีย์ จำนวน 9 บริษัท 22 ทะเบียน
- 2) อยู่ระหว่างการพิจารณา จำนวน 4 บริษัท 22 ทะเบียน

1.6 งานระบบฐานข้อมูล

1.6.1 ดำเนินการปรับปรุง/รักษาระบบ GAP online/พีชอินทรี online เพื่อรองรับการเชื่อมโยงข้อมูลกับหน่วยงานภายนอก และปรับรูปแบบการออกรหัสรับรองใน ตรงตาม พรบ. มาตรฐานสินค้าเกษตร เรื่องการแสดงรหัสรับรอง

1.7 การขึ้นทะเบียนหน่วยรับรองโรงงานผลิตสินค้าพืช

หน่วยรับรองโรงงานผลิตสินค้าพืชที่ขึ้นทะเบียนกับกรมวิชาการเกษตร จำนวน 16 หน่วย จำแนกตามขอบข่าย ดังนี้

1.7.1 หลักเกณฑ์การปฏิบัติ : หลักการทั่วไปเกี่ยวกับสุขลักษณะอาหาร (มกษ. 9023) จำนวน 16 หน่วย

1.7.2 ระบบการวิเคราะห์อันตรายและจุดวิกฤตที่ต้องควบคุมและแนวทางในการนำไปใช้ (มกษ. 9024)

จำนวน 16 หน่วย

1.7.3 การปฏิบัติที่ดีสำหรับโรงคัดบรรจุผักและผลไม้สด (มกษ. 9035) จำนวน 13 หน่วย

1.7.4 หลักปฏิบัติสำหรับกระบวนการมผลไม้สดด้วยก๊าซซัลเฟอร์ไดออกไซด์ (มกษ. 1004) จำนวน 6 หน่วย

1.7.5 การปฏิบัติที่ดีสำหรับการผลิตทุเรียนแช่เยือกแข็ง (มกษ. 9046) จำนวน 12 หน่วย

1.7.6 เมล็ดถั่วลิสง : ข้อกำหนดปริมาณอะฟลาทอกซิน (มกษ. 4702) จำนวน 1 หน่วย

1.7.7 การปฏิบัติที่ดีสำหรับการผลิตผักและผลไม้สดตัดแต่งพร้อมบริโภค (มกษ. 9039) จำนวน 14 หน่วย

1.7.8 หลักปฏิบัติสำหรับการผลิตสินค้าเกษตรแช่เยือกแข็ง (มกษ. 9041) จำนวน 14 หน่วย

1.7.9 การปฏิบัติที่ดีสำหรับโรงรวบรวมผักและผลไม้สด (มกษ. 9047) จำนวน 10 หน่วย

1.7.10 หลักปฏิบัติสำหรับการผลิตเชื้อเห็ด (มกษ. 2507) จำนวน 1 หน่วย

1.8 การขึ้นทะเบียนโรงงานผลิตสินค้าพืช

โรงงานผลิตสินค้าพืชขึ้นทะเบียนกับกรมวิชาการเกษตร จำนวน 1,672 โรงงาน (โรงคัดบรรจุ 1,515 โรงงาน โรงงานแปรรูป 119 โรงงาน โรงคัดบรรจุและแปรรูป 38 โรงงาน) จำแนกตามขอบข่าย ดังนี้

1.8.1 กรมวิชาการเกษตร ให้การรับรอง

1) หลักเกณฑ์การปฏิบัติ : หลักการทั่วไปเกี่ยวกับสุขลักษณะอาหาร (มกษ. 9023) จำนวน 1 โรงงาน

2) การปฏิบัติที่ดีสำหรับโรงคัดบรรจุผักและผลไม้สด (มกษ. 9035) จำนวน 1 โรงงาน

3) หลักปฏิบัติสำหรับกระบวนการมผลไม้สดด้วยก๊าซซัลเฟอร์ไดออกไซด์ (มกษ. 1004)

จำนวน 5 โรงงาน

4) การปฏิบัติที่ดีสำหรับการผลิตทุเรียนแช่เยือกแข็ง (มกษ. 9046) จำนวน 2 โรงงาน

5) การปฏิบัติที่ดีสำหรับโรงรวบรวมผักและผลไม้สด (มกษ. 9047) จำนวน 357 โรงงาน

6) หลักปฏิบัติที่ดีสำหรับโรงคัดบรรจุผลไม้ (ผลไม้ที่ส่งออกทั้งผลและเปลือก) จำนวน 62 โรงงาน

1.8.2 หน่วยรับรองเอกชน ให้การรับรอง

- 1) หลักเกณฑ์การปฏิบัติ : หลักการทั่วไปเกี่ยวกับสุขลักษณะอาหาร (มกษ. 9023) จำนวน 348 โรงงาน
- 2) ระบบการวิเคราะห์อันตรายและจุดวิกฤตที่ต้องควบคุมและแนวทางในการนำไปใช้ (มกษ. 9024) จำนวน 272 โรงงาน
- 3) การปฏิบัติที่ดีสำหรับโรงคัดบรรจุผักและผลไม้สด (มกษ. 9035) จำนวน 84 โรงงาน
- 4) หลักปฏิบัติสำหรับกระบวนการรวมผลไม้สดด้วยก๊าซซัลเฟอร์ไดออกไซด์ (มกษ. 1004) จำนวน 180 โรงงาน
- 5) การปฏิบัติที่ดีสำหรับการผลิตทุเรียนแช่เยือกแข็ง (มกษ. 9046) จำนวน 38 โรงงาน
- 6) การปฏิบัติที่ดีสำหรับโรงรวบรวมผักและผลไม้สด (มกษ. 9047) จำนวน 830 โรงงาน

1.9 การตรวจประเมินและการตรวจติดตามโรงงานผลิตสินค้าพืช

ดำเนินการตรวจติดตาม จำนวนทั้งสิ้น ๑๖๔ โรงงาน ดังนี้

- 1.9.1 ตรวจรับรอง/ต่ออายุ โรงคัดบรรจุผัก/ผลไม้ จำนวน 13 โรงงาน, โรงงานแปรรูป จำนวน 1 โรงงาน โรงผลิตเชื้อเห็ด จำนวน 40 โรงงาน และโรงคัดบรรจุ EL จำนวน 5 โรงงาน
- 1.9.2 ตรวจติดตามหน่วยรับรอง (CB) จำนวน 14 หน่วย, โรงคัดบรรจุ จำนวน 27 โรงงาน, โรงงานแปรรูป จำนวน 34 โรงงาน และโรงคัดบรรจุ EL (EL2) จำนวน 2 โรงงาน
- 1.9.3 ตรวจเมื่อมีการแจ้งเตือนจากต่างประเทศโรงคัดบรรจุ จำนวน 21 โรงงาน และโรงงานแปรรูป จำนวน 1 โรงงาน
- 1.9.4 การเข้าตรวจสอบจากเจ้าหน้าที่ต่างประเทศโรงคัดบรรจุ จำนวน 12 โรงงาน และโรงงานแปรรูป จำนวน 1 โรงงาน

1.10 การสุ่มตัวอย่างจากการตรวจประเมินและการตรวจติดตามโรงงานผลิตสินค้าพืช

- 1.10.1 ผลการสุ่มเก็บตัวอย่างจากโรงคัดบรรจุ จำนวนที่สุ่มเก็บทั้งหมด 28 ตัวอย่าง มีผลทดสอบเชื้อจุลินทรีย์ สารเคมีตกค้าง bromide ion แมลงศัตรูพืช ผ่านเกณฑ์กำหนด คิดเป็นร้อยละ 89.3
- 1.10.2 ผลการสุ่มเก็บตัวอย่างจากโรงงานแปรรูป จำนวนที่สุ่มเก็บทั้งหมด 22 ตัวอย่าง มีผลทดสอบเชื้อจุลินทรีย์ สารเคมีตกค้าง bromide ion แมลงศัตรูพืช ผ่านเกณฑ์กำหนด คิดเป็นร้อยละ 100

1.11 งานตรวจติดตามและเฝ้าระวังคุณภาพสินค้าในตัวอย่างสินค้าพืชและผลิตภัณฑ์

การตรวจติดตามและเฝ้าระวังคุณภาพสินค้าพืช (ตัวอย่างสินค้าพืช/ผลิตภัณฑ์) จากโรงงานและท้องตลาด ซึ่งการตรวจติดตามจะมีการสุ่มเก็บตัวอย่างเพื่อทดสอบด้านความปลอดภัยอาหาร จำนวน 541 ตัวอย่าง

1.12 การขอรับรองความสามารถของห้องปฏิบัติการทดสอบตามมาตรฐาน ISO/IEC 17025 มีดำเนินการรักษาสภาพและการขยายขอบข่ายรายการทดสอบดังนี้

1.12.1 รักษาสถานภาพการได้รับการรับรองความสามารถ 57 รายการทดสอบ

1.12.2 เตรียมความพร้อมเพื่อยื่นขอการรับรองรายการทดสอบสารตกค้างพาราควอตในธัญพืชและถั่วเมล็ดแห้ง

1.12.3 การกำกับดูแลห้องปฏิบัติการทดสอบสินค้าเกษตรและอาหารด้านพืชที่กรมวิชาการเกษตรให้การยอมรับความสามารถตามภารกิจถ่ายโอนงานบริการทดสอบตั้งแต่ปี 2554 ซึ่งปัจจุบัน มีห้องปฏิบัติการทดสอบเอกชน ที่ได้รับการยอมรับความสามารถจากกรมวิชาการเกษตร จำนวน 19 แห่ง มีการดำเนินการตรวจติดตามและประเมิน ทั้งสิ้น 23 ครั้ง ดังนี้

- 1) ด้านวิชาการและความสามารถการทดสอบ จำนวน 12 ครั้ง
- 2) ด้านการสุ่มเก็บตัวอย่างพืชควบคุมเฉพาะ จำนวน 11 ครั้ง

2. งานจดทะเบียนและออกใบรับรองสุขอนามัย

งานจดทะเบียนและออกใบรับรองสุขอนามัยเป็นการดำเนินการจดทะเบียนผู้ส่งออกสินค้าพืชไปนอกราชอาณาจักร ได้แก่ ผลทุเรียนสด ผลลำไยสด ดอกกล้วยไม้ เป็นต้น และจดทะเบียนผู้ส่งออกไปต่างประเทศตามประกาศ กฎ ระเบียบ หรือข้อกำหนดประเทศคู่ค้าและการออกใบรับรองสุขอนามัยสำหรับสินค้าพืชที่ส่งไปยังต่างประเทศ

2.1 งานจดทะเบียนผู้ส่งออกและขึ้นทะเบียนมีผลการดำเนินการทั้งสิ้น 6,620 ราย ดังนี้

2.1.1 จดทะเบียนผู้ส่งออกผักและผลไม้ไปต่างประเทศ จำนวน 2,276 ราย

2.1.2 จดทะเบียนเป็นผู้ส่งออกสินค้าเกษตรไปนอกราชอาณาจักร (รายพืช) จำนวน 3,646 ราย

2.1.3 ขึ้นทะเบียนโรงบรรจุสินค้าและสวนเพื่อการส่งออกสินค้าเกษตรไปนอกราชอาณาจักร ภายใต้เงื่อนไขพิเศษตามข้อตกลง จำนวน 364 ราย

2.1.4 ขึ้นทะเบียนเป็นผู้ส่งออกพืชควบคุม จำนวน 158 ราย

2.1.5 ขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งผลิตพืชควบคุม จำนวน 176 ราย

2.2 การออกใบรับรองสุขอนามัย (Health Certificate) ทั้งสิ้น 61,794 ฉบับ ดังนี้

2.2.1 การออกใบรับรองสุขอนามัยผักและผลไม้สด จำนวน 50,467 ฉบับ

2.2.2 การออกใบรับรองสุขอนามัยสินค้าเกษตรแปรรูป จำนวน 11,327 ฉบับ

2.3 การแจ้งเตือนผู้ส่งออก

2.3.1 ดำเนินการแจ้งเตือนผู้ส่งออกตามประกาศกรมวิชาการเกษตร เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการจดทะเบียนเป็นผู้ส่งออกผักและผลไม้ พ.ศ.2553 ทั้งสิ้น 64 ครั้ง

2.3.2 แจ้งเตือนผู้ส่งออกตามประกาศกรมวิชาการเกษตร เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการจดทะเบียนเป็นผู้ส่งผลทุเรียนสดออกไปนอกราชอาณาจักร พ.ศ. 2556 เป็นการแจ้งเตือนให้ทราบ จำนวน 4 ครั้ง

3. งานด้านมาตรการสุขอนามัยและสุขอนามัยพืชและกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง

3.1 การเฝ้าระวังและแจ้งเตือนด้านสุขอนามัยพืช และความปลอดภัยสินค้าพืชให้เป็นไปตามมาตรฐานสากล

โดยสรุปข้อมูลการแจ้งเตือนจากต่างประเทศ (ตั้งแต่ ต.ค. 2563 - ก.ค. 2564) จำนวน 227 ฉบับ

3.2 การแจ้งเตือนผู้ประกอบการ (กรณีมาตรการควบคุมพิเศษ และกรณีที่ไม่เข้าข่ายการกระทำผิดตามประกาศ/ระเบียบ กวก.)

ดำเนินการแจ้งเตือนทั้งสิ้น จำนวน 88 ฉบับ

3.3 ประสานงานด้านเทคนิค/มาตรฐาน/การแก้ปัญหา

3.3.1 ประสานงานหน่วยงานรับผิดชอบต่างประเทศกรณีมีการแจ้งเตือนปัญหาสุขอนามัย และสุขอนามัยพืช

3.3.2 รวบรวมและนำส่งข้อมูลทะเบียนสวนและโรงคัดบรรจุสำหรับผลไม้ส่งออกจีนของไทย จำนวน 12 ชนิด ได้แก่ ทุเรียน มังคุด มะม่วง ลำไย ลิ้นจี่ ขนุน สับปะรด กล้วย มะพร้าว ส้มโอ เงาะ และมะขามให้หน่วยงาน GACC เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการตรวจสอบสินค้าผลไม้นำเข้า

3.4 แจ้งเตือนความไม่ปลอดภัยสำหรับสินค้านำเข้าและสินค้าที่วางจำหน่ายในประเทศบนเว็บไซต์ THRASSF

ดำเนินการแจ้งเตือนกรณีตรวจพบสารอะฟลาทอกซินในสินค้าถั่วลิสงและพริกนำเข้า เกินมาตรฐาน 5 ครั้ง

4. การตรวจสอบสินค้านำเข้าที่ได้รับถ่ายโอนภารกิจจาก อย.

จากการตรวจสอบคุณภาพสินค้าเกษตรนำเข้าด้านพืช จากนโยบายการถ่ายโอนภารกิจการตรวจสอบสินค้าเกษตรนำเข้าด้านพืชจากสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา กระทรวงสาธารณสุข ในพิกัด 09, 10 และ 12 โดยเจ้าหน้าที่ด่านตรวจพืช สำนักควบคุมพืชและวัสดุการเกษตร เป็นผู้สุมเก็บตัวอย่างและส่งให้กลุ่มพัฒนาระบบตรวจสอบคุณภาพสินค้าเป็นผู้ทดสอบด้านความปลอดภัยอาหาร จำนวน 120 ตัวอย่าง

งานถ่ายโอนภารกิจ

งานถ่ายโอนภารกิจด้วยคณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบให้มีมาตรการทบทวนภารกิจของส่วนราชการตามมาตรา 33 แห่งพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 เพื่อปรับบทบาทภารกิจของภาครัฐ ลดความซ้ำซ้อน ปรับปรุงกระบวนการงานให้มีคุณค่าในการบริการเพิ่มขึ้นนำไปสู่ทางเลือกการให้บริการที่มีประสิทธิภาพ และเปลี่ยนบทบาทภาครัฐเป็นผู้ควบคุม กำกับ จึงให้มีการถ่ายโอนภารกิจด้านการตรวจสอบและรับรองคุณภาพของส่วนราชการให้ภาคเอกชนหรือภาคอื่นรับไปดำเนินการแทน โดย กมพ. ได้ดำเนินการถ่ายโอนภารกิจงานด้านบริการทดสอบตั้งแต่ปี พ.ศ. 2554 และด้านการตรวจรับรองโรงงานผลิตสินค้าพืช (GMP) โดยเริ่มดำเนินการตั้งแต่ปี พ.ศ.2558 ยกเว้นโรงงานที่เข้าหลักเกณฑ์การพิจารณาให้ความช่วยเหลือในการตรวจสอบรับรองมาตรฐานจากกรมวิชาการเกษตรหลังจากถ่ายโอนภารกิจ มี 4 กรณี ดังนี้

1. เป็นโครงการในพระราชดำริ
2. เป็นโครงการที่หน่วยราชการอื่นมีหนังสือขอความอนุเคราะห์
3. เป็นสหกรณ์/หรือวิสาหกิจชุมชนที่มีการจดทะเบียนถูกต้อง

4. เป็นโรงคัดบรรจุที่ใช้คนงานไม่เกิน 50 คน หรือใช้เครื่องจักรที่มีกำลังรวมไม่เกิน 20 แรงม้า และอยู่ในเขตพื้นที่สถานการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนใต้

ส่วนการถ่ายโอนภารกิจด้านการตรวจรับรองมาตรฐานการผลิต GAP พืชอยู่ระหว่างการดำเนินการ โดยมีการออกประกาศหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขการขึ้นทะเบียนหน่วยรับรองมาตรฐานการผลิตพืช พ.ศ. 2561 เพื่อขึ้นทะเบียนหน่วยรับรอง ซึ่งปัจจุบันมีหน่วยรับรองที่ขึ้นทะเบียนแล้ว จำนวน 6 ราย และมีแหล่งผลิตพืชที่ได้รับการรับรองจากภาคเอกชนแล้ว จำนวน 522 แปลง และเสนอแผนการถ่ายโอนให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เป็น 6 ระยะ เริ่มตั้งแต่ปี 2564 - 2569 ดังนี้

ระยะที่ 1 ปี 2564 ประชาสัมพันธ์การถ่ายโอนภารกิจให้หน่วยปฏิบัติและเกษตรกรทราบ

ระยะที่ 2 ปี 2565 ถ่ายโอนแปลงขนาด 50 ไร่ ขึ้นไปเริ่ม ต.ค. 2564

ระยะที่ 3 ปี 2566 ถ่ายโอนแปลงขนาด 20 ไร่ ขึ้นไปเริ่ม ต.ค. 2565

ระยะที่ 4 ปี 2567 ถ่ายโอนแปลงขนาด 10 ไร่ ขึ้นไปเริ่ม ต.ค. 2566

ระยะที่ 5 ปี 2568 ถ่ายโอนแปลงขนาด 5 ไร่ ขึ้นไปเริ่ม ต.ค. 2567

ระยะที่ 6 ปี 2569 งดรับคำร้อง เริ่ม ต.ค. 2568

งานโครงการพิเศษ

1. มาตรการควบคุมพิเศษระบบบัญชีรายชื่อโรงคัดบรรจุ (Establishment List; EL) เพื่อแก้ไขปัญหาการแจ้งเตือนตรวจพบปัญหาด้านสุขอนามัยและสุขอนามัยพืชในสินค้าพืชผักส่งออกจากไทยไปสหภาพยุโรป จำนวน 22 ชนิดพืช ซึ่งปัจจุบัน มีผู้ประกอบการที่เข้าร่วมโครงการตามมาตรการนี้จำนวน 26 บริษัท 27 โรงงาน

2. โครงการการจัดการสารเคมีในผักผลไม้เพื่อการส่งออกประเทศญี่ปุ่น (Control Measure) สำหรับพืช มะม่วง กระจับปี่เขียว หน่อไม้ฝรั่ง กัลฉวย มังคุด มะม่วงแช่แข็งและพีชตราย ปัจจุบันมีผู้ประกอบการเข้าร่วมโครงการจำนวน 32 ราย

งานวิจัยที่นำไปใช้ประโยชน์

งานวิจัย: การจัดชั้นคุณภาพเมล็ดกาแฟทางกายภาพ

จากผลงานวิจัย เรื่อง การจัดชั้นคุณภาพเมล็ดกาแฟทางกายภาพและประสาทสัมผัส

ภายใต้แผนงานวิจัย เรื่อง วิจัยและพัฒนาเพื่อเพิ่มการผลิตกาแฟคุณภาพ

โครงการวิจัย เรื่อง การพัฒนากระบวนการการผลิตกาแฟคุณภาพ

ที่มาและความสำคัญ

การพัฒนากระบวนการผลิตกาแฟคุณภาพ เป็นโครงการวิจัยที่เกิดขึ้นจากความร่วมมือของนักวิจัยจากกองวิจัยและพัฒนาวิทยาการหลังการเก็บเกี่ยวและแปรรูปผลิตผลเกษตร และกองพัฒนาระบบและรับรองมาตรฐานสินค้าพืช ภายใต้แผนวิจัยและพัฒนาเพื่อเพิ่มการผลิตกาแฟคุณภาพ ของสถาบันวิจัยพืชสวน ซึ่งเป็นการเร่งส่งเสริมและสนับสนุนให้หน่วยงานและนักวิจัยผลิตผลงานวิจัย องค์ความรู้ นวัตกรรม และเทคโนโลยีจากงานวิจัยในรูปแบบสหวิทยาการและบูรณาการความร่วมมือจากหลายหน่วยงาน เพื่อมุ่งเป้าสนองตอบต่อเป้าหมายการพัฒนาประเทศและภารกิจของหน่วยงาน โดยโครงการวิจัยนี้ประกอบด้วยกระบวนการบูรณางานวิจัยตั้งแต่กระบวนการเก็บเกี่ยวผลกาแฟสด เทคโนโลยีการหมักเมล็ดกาแฟเพื่อการแปรรูป การคัดเกรดคุณภาพของเมล็ดกาแฟดิบหรือสารกาแฟ และเทคโนโลยีการคั่วเมล็ดกาแฟคุณภาพ ซึ่งกองพัฒนาระบบและรับรองมาตรฐานสินค้าพืช ในฐานะหน่วยงานด้านมาตรฐานการตรวจสอบ และรับรองคุณภาพสินค้าพืชและผลิตภัณฑ์ ของกรมวิชาการเกษตร ซึ่งมีห้องปฏิบัติการตรวจวิเคราะห์เพื่อรับรองคุณภาพสินค้าพืชและผลิตภัณฑ์ให้เป็นไปตามข้อกำหนดของประเทศคู่ค้า มาตรฐานสากล และมาตรฐานของประเทศ จึงได้ดำเนินการวิจัย เรื่องการจัดชั้นคุณภาพเมล็ดกาแฟทางกายภาพ และประสาทสัมผัส ระหว่างปีงบประมาณ 2561 - 2563 เนื่องจากมาตรฐานสินค้าเกษตรของประเทศไทย มีการกำหนดลักษณะข้อบกพร่องของเมล็ดกาแฟอะราบิกาและเมล็ดกาแฟโรบัสตา และเกณฑ์การยอมรับข้อบกพร่อง โดยใช้วิธีการคำนวณปริมาณข้อบกพร่องเป็นร้อยละโดยมวล แต่ยังไม่มีการกำหนดเกณฑ์ชั้นคุณภาพของเมล็ดกาแฟอะราบิกา และเมล็ดกาแฟโรบัสตามตามจำนวนข้อบกพร่องรวมทั้งที่ตรวจพบ ในขณะหน่วยงาน The Specialty Coffee Association of America (SCAA) ซึ่งเป็นองค์กรสากลที่จัดตั้งขึ้นโดยกลุ่มคนผู้เชี่ยวชาญด้านกาแฟได้จัดทำ Green coffee grading protocol และ Green grading form เพื่อใช้ในการคัดเกรดเมล็ดกาแฟ โดยการตรวจสอบข้อบกพร่องในเมล็ดกาแฟ ได้แก่ เมล็ดดำ (Full black) เมล็ดเปรี้ยว (Full sour) ผลกาแฟแห้ง (cherry/pod) เมล็ดเชื้อรา (Fungus) เมล็ดที่มีแมลงทำลาย (Severe insect) และสิ่งแปลกปลอม (Foreign Matter) เป็นต้น โดยใช้วิธีการนับเป็นคะแนน ข้อบกพร่องรวม ส่วนเกณฑ์ชั้นคุณภาพของเมล็ดกาแฟนั้น SCAA ยังไม่ได้กำหนดไว้ ทั้งนี้ขึ้นกับการกำหนดเกณฑ์ของผู้ซื้อขายของแต่ละประเทศเอง

ดังนั้นงานวิจัยนี้จึงได้ดำเนินการสุ่มเก็บตัวอย่างเมล็ดกาแฟอะราบิกาและเมล็ดกาแฟโรบัสตาจากแหล่งผลิตเมล็ดกาแฟของกรมวิชาการเกษตร และเกษตรกรในพื้นที่ มาตรวจสอบข้อบกพร่องหลักในเมล็ดกาแฟแบบวิธีการนับคะแนนข้อบกพร่องรวม และรวบรวมข้อมูลจำนวนข้อบกพร่องในเมล็ดกาแฟอะราบิกาและเมล็ดกาแฟโรบัสตา มาจัดชั้นคุณภาพของเมล็ดกาแฟทางกายภาพ เพื่อให้เกษตรกรสามารถใช้เป็นเกณฑ์แนะนำในการซื้อขายเมล็ดกาแฟ ตลอดจนจัดทำกระดานคัดเกรดเมล็ดกาแฟ และโปสเตอร์ข้อบกพร่องหลักในเมล็ดกาแฟ พร้อมเผยแพร่เทคนิคการคัดเกรดเมล็ดกาแฟทางกายภาพให้กับเจ้าหน้าที่ของกรมวิชาการเกษตร เกษตรกรในพื้นที่ บริษัทเอกชน และผู้สนใจนำไปใช้ประโยชน์ต่อไป

ประโยชน์ที่ได้รับจากงานวิจัย

ผลการทดลองทำให้ทราบปัญหาข้อบกพร่องที่เป็นปัญหาสำคัญของเมล็ดกาแฟอาราบิก้าและเมล็ดกาแฟโรบัสตาของประเทศไทย เพื่อใช้เป็นข้อมูลให้กับเกษตรกรผู้เพาะปลูกกาแฟ หรือผู้ผลิตเมล็ดกาแฟของประเทศไทยใช้ในการปรับปรุงคุณภาพของเมล็ดกาแฟต่อไป นอกจากนี้ยังพัฒนาระบบและรับรองมาตรฐานสินค้าพีซีซึ่งได้นำการจัดชั้นคุณภาพเมล็ดกาแฟทางกายภาพโดยวิธีการนับคะแนนข้อบกพร่อง ใช้เป็นเกณฑ์แนะนำสำหรับเกษตรกรในการคัดเกรดเมล็ดกาแฟทางการค้า พร้อมได้จัดทำโปสเตอร์ข้อบกพร่องหลักในเมล็ดกาแฟ เพื่อแนะนำลักษณะของเมล็ดกาแฟอาราบิก้าและเมล็ดกาแฟโรบัสตาที่มีข้อบกพร่อง และได้จัดทำกระดานคัดเกรด (Green Coffee Grading Guide) ขนาด 42x60 ซม. ทำจากพลาสติกชนิด PVC ซึ่งมีความทนทาน และสะดวกในการพกพาสำหรับให้เกษตรกรใช้เป็นเครื่องมือการคัดเกรดเมล็ดกาแฟควบคู่กับเกณฑ์แนะนำ โดยวิธีการนี้จะใช้เมล็ดกาแฟจำนวน 350 กรัม นำมานับคะแนนข้อบกพร่องหลัก ได้แก่ เมล็ดดำ เมล็ดเปรี้ยว เมล็ดขื่นรา เมล็ดถูกแมลงทำลาย ผลกาแฟแห้ง และสิ่งแปลกปลอม แล้วรวมคะแนนข้อบกพร่องทั้งหมด เทียบกับเกณฑ์การจัดชั้นคุณภาพเมล็ดกาแฟทางกายภาพโดยวิธีการนับคะแนนข้อบกพร่องรวม ซึ่งคาดว่าเกษตรกรจะสามารถนำไปใช้ได้ง่ายและสะดวกรวดเร็วขึ้น

การถ่ายทอดงานวิจัยสู่กลุ่มเป้าหมาย

กองพัฒนาระบบและรับรองมาตรฐานสินค้าพีซี ได้นำผลการจัดชั้นคุณภาพเมล็ดกาแฟทางกายภาพโดยวิธีการนับคะแนนข้อบกพร่องรวม มาจัดทำเกณฑ์แนะนำเพื่อนำไปใช้ควบคู่กับกระดานคัดเกรด และจัดทำโปสเตอร์ข้อบกพร่องหลัก ถ่ายทอดงานวิจัยสู่กลุ่มเป้าหมาย ดังนี้

1) ถ่ายทอดความรู้ เรื่อง การคัดเกรดเมล็ดกาแฟทางกายภาพให้กับภาคเอกชนที่สนใจ โดยห้องปฏิบัติการทางกายภาพและประสาทสัมผัส กองพัฒนาระบบและรับรองมาตรฐานสินค้าพีซี ได้ให้ความอนุเคราะห์แก่บริษัท อูบล ไบโอดีทานอล จำกัด (มหาชน) เข้าเยี่ยมชมดูงานของห้องปฏิบัติการและเรียนรู้วิธีการคัดเกรดเมล็ดกาแฟ ในวันที่ 29 พฤษภาคม 2563

2) จัดนิทรรศการแสดงโปสเตอร์ข้อบกพร่องหลัก และมอบกระดานคัดเกรดให้กับผู้สนใจ ในการอบรมเชิงปฏิบัติการ “อบรม Marketing & Branding การผลิตกาแฟพรีเมียมแก่เกษตรกรกาแฟพรีเมียม” จัดโดยกองวิจัยและพัฒนาวิทยาการหลังการเก็บเกี่ยวและแปรรูปผลิตผลเกษตร ในวันที่ 1 - 2 กันยายน 2563 ณ ห้องประชุมใหญ่ อาคารกองวิจัยและพัฒนาวิทยาการหลังการเก็บเกี่ยวและแปรรูปผลิตผลเกษตร และงาน “สัมมนาเกษตรกรต้นแบบกาแฟพรีเมียม ทดสอบกาแฟพรีเมียมและแถลงผลการดำเนินงาน” จัดโดยกองวิจัยและพัฒนาวิทยาการหลังการเก็บเกี่ยวและแปรรูปผลิตผลเกษตร ในวันที่ 3 กันยายน 2563 ณ Café Noir Co-Working Space โดยในงานได้มอบชุดเทคโนโลยีของกรมวิชาการเกษตร ซึ่งกระดานคัดเกรดถือเป็นหนึ่งในเทคโนโลยีของกรมวิชาการเกษตรที่มอบให้กับเกษตรกรพรีเมียมต้นแบบรวมทั้งโรงงานต้นแบบที่ได้รับการคัดเลือกทั้งสิ้น 7 ราย

3) โครงการการจัดชั้นคุณภาพเมล็ดกาแฟทางกายภาพ ได้กำหนดให้เป็นตัวชี้วัดระดับความสำเร็จของการนำผลงานวิจัยสู่กลุ่มเป้าหมายเพื่อใช้ประโยชน์ในการพัฒนาการเกษตร ประจำปีงบประมาณ 2564 ของกองพัฒนาระบบและรับรองมาตรฐานสินค้าพืช และได้ดำเนินการถ่ายทอดเทคโนโลยีแล้ว ดังนี้

3.1 จัดทำกระดานคัดเกรด และโปสเตอร์ข้อบกพร่องหลักในเมล็ดกาแฟ เพื่อเผยแพร่การนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ จำนวน 70 ชุด

3.2 ส่งมอบกระดานคัดเกรดและโปสเตอร์ข้อบกพร่องหลักในเมล็ดกาแฟ ให้กับหน่วยงานเครือข่ายของกรมวิชาการเกษตร จำนวน 7 แห่ง ได้แก่ ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรตาก ศูนย์วิจัยเกษตรที่สูงเพชรบูรณ์ ศูนย์วิจัยเกษตรหลวงเชียงใหม่ ศูนย์วิจัยพืชสวนเลย ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรที่สูงเชียงราย ศูนย์วิจัยพืชสวนชุมพร และศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรสตูล เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ต่อไป

3.3 จัดฝึกอบรมออนไลน์ เรื่อง เทคนิคการคัดเกรดเมล็ดกาแฟทางกายภาพ ในวันที่ 27 สิงหาคม 2564 และมอบกระดานคัดเกรดและโปสเตอร์ข้อบกพร่องหลักในเมล็ดกาแฟ ให้กับเจ้าหน้าที่ของศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรตาก และศูนย์วิจัยพืชสวนชุมพร รวมถึงเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานอื่นที่สนใจเข้าร่วมฝึกอบรมด้วย ได้แก่ ศูนย์วิจัยเกษตรที่สูงเพชรบูรณ์ ศูนย์วิจัยเกษตรหลวงเชียงใหม่ ศูนย์วิจัยพืชสวนเลย ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรที่สูงเชียงราย ศูนย์วิจัยพืชสวนชุมพร และศูนย์วิจัยพืชสวนยะลา จำนวนทั้งหมด 50 ราย เพื่อเป็นการถ่ายทอดความรู้และเทคนิคการปฏิบัติให้กับเจ้าหน้าที่ของกรมวิชาการเกษตรสามารถนำไปใช้ถ่ายทอดความรู้ให้กับเกษตรกรต่อไป

4) เข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาการผลิตเพื่อการสร้างมูลค่าเพิ่มกาแฟอัตลักษณ์ไทย เรื่อง การผลิตกาแฟพรีเมียมของศูนย์วิจัยพืชสวนชุมพร โดยได้รับเชิญเป็นวิทยากรบรรยาย เรื่อง การคัดเกรดเมล็ดกาแฟ ในวันที่ 25 สิงหาคม 2564 เพื่อถ่ายทอดเทคโนโลยีที่ได้จากผลงานวิจัยของกรมวิชาการเกษตรให้กับเกษตรกร เจ้าหน้าที่ภาครัฐ และผู้ประกอบการ จำนวนทั้งหมด 40 ราย

งานอื่นๆ

1. ประสานงานเตรียมความพร้อมสวนและโรงงานผลิตสินค้าพืชและรับการตรวจประเมินระยะไกลของ GACC สาธารณรัฐประชาชนจีน เพื่อประเมินมาตรการควบคุมโควิด-19 และการควบคุมศัตรูพืช
2. จัดทำเอกสารแนวทางปฏิบัติเพื่อป้องกันการปนเปื้อนเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 สำหรับโรงคัดบรรจุผลไม้/ธุรกิจอาหาร เพื่อเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ อบรม ให้ผู้ประกอบการดำเนินการตามมาตรการดังกล่าว
3. ร่วมในการแก้ไขปัญหาพบศัตรูพืชกักกันในลำไยส่งออกจีน
4. การจัดสรรโควตากล้วยสดไปประเทศญี่ปุ่น กมพ. ได้ร่วมกับสถาบันวิจัยพืชสวน (2564) โดยมีผู้ส่งออกได้รับการจัดสรรโควตากล้วย จำนวน 6 ราย
5. การดำเนินงานตามพระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุญาตของ ทางราชการ พ.ศ. 2558โดยดำเนินงานตามคู่มือสำหรับประชาชน (ฉบับภาษาไทย) จำนวน 12 คู่มือ

6. จัดทำการจัดการองค์ความรู้ จำนวน 6 เรื่อง
7. การคัดเลือกเกษตรกรดีเด่น
8. การประสานงาน จัดฝึกอบรม และเป็นวิทยากรบรรยาย
9. จัดทำเอกสารเผยแพร่ สื่อประชาสัมพันธ์ ด้านการตรวจรับรอง และงานอื่นๆ